130

HIZTEGI BATUA

arma - arrimu[1]

arma

  arma(-)denda
  arma(k) hartu (batez ere *armak hartu* forman erabiltzen da).
  armetan adlag.: *armetan jarria; armetan pasa zuen gerratea.*

armada iz.: *itsas armada, aire armada. Sin.* **gudaroste.**
armadore
armadun
armadura
armagabetu, armagabe, armagabetzen. *du* ad.
armagin
armagintza
armagizon
armairu
armamentu
armarri
armarridun izond.
armategi
armatu, arma(tu), armatzen. *da/du* ad.
armeniar (herritarra).
armeniera (hizkuntza).
armiarma

  armiarma(-)sare
  armiarma-arrain 'xabiroia'.

armin izond. eta adlag. 'urduri, larri'.
armindu, armin(du), armintzen. *da/du* ad. *Batez ere Bizk.* 'urduritu, larritu'.
armistizio
armonia 1 iz. 1 'errieta': *merezi zuen armonia edo sesioa eman zion.* 2 'sesioa'.
armonia 2* e. **harmonia.**
armoniko* e. **harmoniko.**
armosu iz. *Bizk. Beh.* 'gosaria'.
arnari* e. **fruitu.**
arnasa iz. (*arnas* forman erabiltzen da hitz-elkarketako lehen osagai denean: *arnas aparatua*). *Sin.* **hats.**

  arnasa batean
  arnasa berotu
  arnasa berritu
  arnasa bete
  arnasa bota
  arnasa egin
  arnasa eman
  arnasa estutu
  arnasa hartu
  arnas hartze 'arnasgora, hasgorapena'.

---

[1] Arau honek osatu eta eguneratu egiten ditu 46. eta 48. Arauetan argitaratutako Hiztegi Batuko zerrendak, ***arma - arrimu*** tarteko hitzei dagokienez. Arau berria da, beraz, kontuan hartzekoa.

azken arnasa
azken arnasa eman
azken arnasetan egon
arnasaldi
arnas aparatu
arnasatu* e. **arnastu.**
arnasbehar* e. **arnasestu.**
arnasbehera iz. 'arnasbotatzea'.
arnasberritu, arnasberri, arnasberritzen. *da/du* ad.
arnasbide
arnasbotatze
arnasestu
arnasestuka
arnasgarri
arnasgora iz. *Sin.* **hasgorapen.**
arnaska 1 adlag. 'arnasestuka'. 2 iz. 'arnasestua'.
arnasketa
arnastu, arnas(tu), arnasten. *du* ad.
arnegari
arnegamendu iz. *Ipar. Zah.* 'arnegatzea, ukatzea'.
arnegat iz. eta izond. *Zub.* h. **arnegatu.**
arnegatu, arnega, arnegatzen. *du* ad. 'uko egin': *fedea(z) arnegatu zuen.*
arnegatzaile
arnegatze
arnegu
arneguka
arnes iz. 1 (armadura). 2 (tresna). 3 '(pertsonez mintzatuz) frikuna'.
arnika iz. *Arnica montana.*
arno iz. *Ipar.* h. **ardo.**
arnoketa iz. eta adlag. *Ipar.* h. **ardoketa.**
aro 1 iz. 'garaia, sasoia'.
aro 2 iz. 'eguraldia'.
aroi izond. *Zah. g.er.* 'alferra, nagia'.
aroikeria iz. *Zah. g.er.* 'alferkeria'.
arol izond. 'harroa, trinkoa ez dena': *lur arola.*
aroma
aromatiko
arotu 1, aro(tu), arotzen. *du* ad. 'aroa, eguraldia ondu, hobetu'.
arotu 2, aro(tu), arotzen. *du* ad. 'koroatu'.
arotz iz. 1 *Ipar.* eta *Naf.* 'errementaria'. 2 *Heg.* 'zurgina'.
arotzeria iz. *Sin.* **zurgintza.**
arotzia iz. 'arotzeria'.
arozgintza* e. **arotzeria, zurgintza.**
arozgo iz. *Ipar.* 'errementariaren lanbidea'.
aroztegi iz. 1 *Ipar.* eta *Naf.* 'errementariaren lantegia'. 2 *Heg.* 'zurgindegia'.
arpan iz. 'trontza-zerra'.
arpanlari iz. *Sin.* **trontzalari.**
arpegi* e. **aurpegi.**
arpegio
arpeu
arpillera
arpin iz. 'plantain handia'.
arpoi
arpoilari
arpoitu, arpoi(tu), arpoitzen. *du* ad. 'arpoiaz jo'.
arra
arra bete

arraba
arrabaska iz. *Ipar.* '(gauza hondatuen) nahaspila'.
arrabaskatu, arrabaska(tu), arrabaskatzen. *du* ad. *Ipar.* 'desegin'.
arraberritu, arraberri, arraberritzen. *da/du* ad. *Zub.* h. **erreberritu**, **berritu**.
arrabia* e. **errabia**.
arrabiagarri* e. **errabiagarri**.
arrabiatu* e. **errabiatu**.
arrabio iz. *Salamandra sp.*
arrabita iz. (biolin mota).
    arrabita-jotzaile
arrabitari iz. 'arrabita-jotzailea'.
arrabol iz. 'oreak lantzeko zurezko tresna zilindrikoa'.
arrabota
arrabots* e. **harrabots**.
arrada 1 adlag. 'betea, baina ez gainezka': *ez daki lakaria arrada ala mukuru izango duen.*
arrada 2 iz. 'badia, portu naturala'.
arrada 3 iz. *g.er.* 'zurrusta; hotsa'.
arradail iz. *Zub.* 'bibelarra'.
arradaka adlag. *g.er.* 'zarata eginez'.
arradaki iz. *g.er.* 1 'arrabola'. 2 (eskalapoiak egiteko tresna).
arradatu, arrada(tu), arradatzen. *du* ad. 1 '(ilea, belarra...) moztu, ageriko zatirik utzi gabe'. 2 'betetako ontzitik mukurua kendu'.
arradatze
arradiza* e. **arraiza**.
arra-egin, arra-egiten. *du* ad. *Ipar. Batez ere Zub.* 'berregin'.
arra-erosi, arra-eros, arra-erosten. *du* ad. *Batez ere Zub.* 'berrerosi'.
arra-erosle iz. *Ipar.* 'berreroslea'.
arra-eroste
arra-erran, arra-erraten. *du* ad. *Zub.* 'berresan, errepikatu'.
arra-ezkondu, arra-ezkon, arra-ezkontzen. *da* ad. *g.er.* 'berriz ezkondu'.
arragoa
arragotu, arrago(tu), arragotzen. *du* ad. *g.er.* 'arragoan garbitu'.
arrahartu, arrahar, arrahartzen. *du* ad. *Zub.* 'berrartu'.
arrai izond. *Lap.* eta *BNaf.* 'alaia'.
arraia 1 iz. 1 h. **marra**, **lerro**, **arrasto**. 2 'tantoa errebotean'.
arraia 2 iz. *Raja sp.*
arraie interj. *arraio*-ren leungarria: *zer arraie ari zara?*
    arraietan interj.
arra-igorri, arra-igor, arra-igortzen. *du* ad. *Zub.* 'berriro igorri'.
arraiki adlag. *Lap.* eta *BNaf.*
arrail 1 1 iz. 'arrakala, arraildura'; izond. 'arrailez, arrakalaz betea'. 2 izond.: *mozkor arraila* 'oso mozkorra'.
arrail 2 izond.: *ogi arraila.*
arraildu, arrail(du), arrailtzen. *da/du* ad.
arraildura iz. *Ipar. Sin.* **artesi**, **arrakala**.
arraileria
arrailgarri izond. 'arrailtzen duena': *tormentu arrailgarrien erdian; gogoeta bihotz-arrailgarriak.*
arrain
    arrain(-)salda
    arrain-saltzaile
    arrain(-)sarda
arraindegi* e. **arrandegi**.
arraindun
arraingorri iz. *Fam Triglidae. Sin.* **perloi**.
arrainkari* e. **arrantzale**.
arrainketa 1 iz. 'arrain-pila'. 2 adlag. 'arrain bila'.
arrainketari iz. 'arrain-saltzailea'.

arrainki iz. 'arrain-haragia'.
arrainontzi
arraintegi iz. 'arrainak hazteko tokia'.
arraintzar iz. *arrain*-en handigarria.
arraio 1 iz. *Batez ere Ipar.* 'izpia'.
arraio 2 interj.
  arraiotan interj.
  zer arraio!: *zer mutil eta zer arraio!; zer arraio ari zara hor?*
arraioka
arraiopola interj. *arraio*-ren leungarria.
arraitasun iz. *Lap.* eta *BNaf.*
arraitsu izond. 'distiratsua, argia'.
arraitu, arrai(tu), arraitzen. *da/du* ad. *Lap.* eta *BNaf.*
arraitz iz. 'segarria'.
arraiza iz. 'seinalea, aztarna (zauri edo gaixotasun batek utzia)'.
arraize iz. (haize baten izena).
arraizia iz. *Lap.* eta *BNaf. g.g.er.* 'alaitasuna'.
arrakada iz. *Bizk.* (gehienetan *Pl.*) 'belarritakoa'.
arrakala iz. *Bizk.* 'pitzadura'.
arrakalatsu izond. *Bizk.*
arrakalatu, arrakala(tu), arrakalatzen. *da/du* ad. *Bizk.*
arrakasta
arrakastatsu izond.
arralaba iz. *Batez ere Zub.* 'biloba emakumezkoa'.
arrallant izond. *Batez ere Zub.* 'alaia'.
arrama 1* e. **adar.**
arrama 2 iz. '(gizakien, animalien, itsasoaren) oihu edo hots ozena'.
arramaka adlag.
arramaiatz iz. *Zub.* 'ekaina'.
arran iz. *Bizk.* 'joarea, zintzarria'.
  arran(-)hots
arranbel iz. 'uztaia, arkua': *arranbel eta geziak.*
arranberritu* e. **erreberritu, berritu.**
arranda iz. *Ipar.* h. **errenta.**
  arrandan adlag. 'errentan'.
arrandegi iz. 'arrainak saltzeko denda'.
arrandia
arranditsu
arrangura
  arrangura izan *da* ad.
arrangurarazi, arranguraraz, arrangurarazten. *du* ad.
arrangurati izond.
arranguratsu izond.
arranguratu, arrangura(tu), arranguratzen. *da/du* ad.: *zertaz arranguratzen zara?; euskara-mota horrek arranguratzen nau.*
arranjatu, arranja, arranjatzen. *du* ad. *Ipar.* 'antolatu'.
arrankari iz. *Bizk.* 'amuarraina'.
arrankazi iz. 'arpoia'.
arrano 1 iz. *Aquila sp.* etab.
arrano 2 interj. *arraio*-ren leungarria.
  arranotan interj.
arranokume
arranopola *interj. arraio*-ren leungarria.
arranpa iz. *Sin.* **karranpa.**
arranpalo iz. *Bizk.* 'txorimaloa'.
arranparrila
arrantxo iz. *Heg.* (otordu arrunta).

arrantza 1 iz. 'arrain harrapatzea'.
    arrantza-ontzi
arrantza 2 iz. (astoarena).
    arrantza egin
arrantzaka adlag. '(astoa) arrantza eginez'.
arrantzale
arrantzari iz. *Ipar.* eta *Naf. Sin.* **arrantzale.**
arrantzatu, arrantza(tu), arrantzatzen. *du* ad.
arrantzu
arrapalada iz. *g.er.*: *arrapalada batean, arrapalada hutsean.*
    arrapaladan adlag.: *arrapaladan joan da.*
arrapastaka adlag. *g.er.* 'arrapaladan, harrapaka'.
arrapataka adlag. *g.er.* 'arrapaladan, harrapaka'.
arrapazka* e. **harrapazka.**
arrapizte iz. *Zub.*
arrapiztu, arrapitz, arrapizten. *da/du* ad. *Batez ere Zub.* 'berpiztu'.
arrapo
arrapostu iz. *Ipar.* 'erantzuna, ihardespena'.
arrapotsu izond. *Ipar. g.er.* 'apartsua, haguntsua'.
arraro
arraroki adlag. *Ipar.*
arras 1 adlag. 'guztiz, osoki'.
arras 2 *Lap.* (ia beti bigarren osagai gisa erabilia): *lur arras; larru arras.*
    arraseko mozketa
arrasaldu, arrasal, arrasaltzen. *du* ad. *Ipar. g.er.*
arrasatu 1* e. **suntsitu,** etab.
arrasatu 2, arrasa, arrasatzen. *du* ad. 'arrasean moztu'.
arraseme iz. *Batez ere Zub.* 'biloba gizonezkoa'.
arraska* e. **arraspa.**
arraskatu, arraska, arraskatzen. *du* ad. 1 'hondatu, ezabatu'. 2 'hatz egin, igurtzi'.
arraso izond. *g.er.* h. **garbi, leun, berdin,** etab.
arraspa
arraspatu, arraspa(tu), arraspatzen. *du* ad.
arraspatze
arrast 1 onomat. 2 iz. *g.er.* 'poxpolua'.
arrasta 1 iz. *Batez ere Zub. g.g.er.* 'gainerakoa': *kantuak eta arrastakoak.*
arrasta 2* e. **epai, agindu,** etab.
arrasta 3 iz. *Ipar.* 'galga, frenoa'.
arrastada
arrastaka
arrastakari
arrastatu 1, arrasta(tu), arrastatzen. *da/du* ad. *Heg.* 'herrestan joan, eraman'.
arrastatu 2, arrasta(tu), arrastatzen. *du* ad. *Ipar.* 'atxilotu'.
arraste iz. *Heg.*
    arraste-arrantza
    arraste-ontzi
arrastegi
arrastelu
arrasti iz. *Bizk.* 'arrastiria, ilunabarra'.
    arrasti on
arrastiri iz. *Ipar.*
arrasto
arrastu, arrats/arrastu, arrasten. *da* edo *du* ad. 'ilundu': *arrastu zenean/zuenean sartu ginen.*
arratoi iz. *Rattus sp.*
    arratoi(-)txakur
arrats
    arrats apal 'ilunabarra'.
    arrats behera 'ilunabarra'.

arratsalde
  arratsalde apal 'ilunabarra'.
  arratsalde erdi
  arratsalde on
arratsaldeko iz.
arratsaldero
arratxa* e. **bolada, aldi**, etab.
arratz iz. 1 'danborra, danbolina'. 2 'lixiba egiteko ontzia'. 3 'otarre estalkiduna'.
arrauka 1 iz. *Festuca pratensis*.
arrauka 2 iz. *Bizk*. 'janari erreen hondakin gozoa'.
arraultza* e. **arrautza**.
arraun
  arraunean (**ari, ibili,...**)
arraunka adlag. 'arraunean eginez'.
arraunkada iz. 'arraun-ukaldia'.
arraunketa
arraunlari
arrausi* e. **aharrausi**.
arrautza
  arrautza(-)denda
  arrautza-perretxiko *Amanita caesarea*.
arrautzari izond. *g.er*. 'errulea'.
arrautzopil
arrauzkara izond. 'obala'.
arraxin iz. *Ipar. Sin*. **erretxina**.
arraza
arrazadura iz. *Zah*. 'narrioa'.
arrazakeria iz. 'arrazismoa'.
arrazatu, arraza(tu), arrazatzen. *da/du* ad. *Zah*. 'narriatu, hondatu'.
arrazio* e. **errazio**.
arrazional
arrazionalismo
arrazionalista
arrazismo
arrazista
arrazoi iz.: *arrazoia daukazu* h. *arrazoi(a) duzu*.
  arrazoi(a) da *g.g.er*. 'bidezkoa da'.
  arrazoia eduki *Batez ere Bizk*.
  arrazoia eman *Heg*.
  arrazoi gaizto 'arrazoi txarra, erantzun desegokia'.
  arrazoi izan *du* ad.
  arrazoi txar 'arrazoi desegokia, zakarra': *zintzo ari denak ez du arrazoi txarrik merezi*.
  arrazoizko
arrazoibide
arrazoidun izond. 'adimenduna'.
arrazoigabe izond. 1 'adimengabea'. 2 'funtsik gabea'.
  arrazoigabeko izlag.
arrazoika adlag.
arrazoiketa
arrazoimen
arrazoinamendu iz. *Ipar. Sin*. **arrazoibide**.
arrazoitsu izond. *g.er*.
arrazoitu, arrazoi(tu), arrazoitzen. *du* ad.
arrazoizkotasun
arre 1 izond. eta iz. (kolorea).
arre 2 interj. (agindu hitza).
arreba

arrebaorde
arrebatzako iz.
arrega iz. *Ipar.* 'marrubia'.
arregaketa* e. **ureztapen.**
arregatu, arrega(tu), arregatzen. *du* ad. *Ipar. Zah.* 'ureztatu'.
arregin* e. **arra-egin.**
arreglatu* e. **antolatu, prestatu, konpondu.**
arren
arren egin
arrendu, arren(du), arrentzen. *du* ad. *g.er.* 'arren egin, erregutu, otoiztu'.
arrenka adlag.
arrenkura* e. **arrangura.**
arreo iz. *g.er.* 'ezkonsaria, dotea'.
arres iz. *Zub.*
arreske adlag.
arreske egon
arreske ibili
arreta
arretaz
arretazko
arretasun iz.: *uraren arretasuna.*
arretatsu
arretu, arre(tu), arretzen. *da/du* ad.
arrexka
arrezife iz. h. **uharri.**
arribada iz. 1 *Zub.* '(pastoraletan) arizaleen iritsiera'. 2 '(itsasontzia) portuan geratzea, eguraldi txarra dela eta'.
arribatu, arriba, arribatzen. *da* ad. *Lap.* eta *BNaf.* 'heldu, iritsi'.
arrimarazi, arrimaraz, arrimarazten. *du* ad.
arrimatu, arrima, arrimatzen. *da/du* ad.
arrimu iz. 1 *Heg.* 'laguntza'. 2 *Ipar. Zah.* 'ordena, moldaketa, babesa'.

(Euskaltzaindiak, 2003ko uztailaren 18an, Donostian;
irailaren 26an, Atharratzen eta, urriaren 24an, Bilbon, onartua)